

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Fél évre . . 50 L. — b.
 Egy évre . . 25 L. — b.
 Egy hónapra . . 9 L. — b.
 Nyíltér sora . . 6 L. — b.
 Hird. petitsora . . 3 L. — b.

SZÉKELY UJSÁG

Kézdivásárhely és Vidéke Gazdasági Egyesületének hivatalos lapja.

Megjelenik
 hetenként kétszer:
 csütörtökön és
 vasárnap reggel.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Beseana Gen. Averescu-ut 4

Felelős szerkesztő: Dr. I. Diénes Ödön.

Kiadja a Societate Anonima Tipografia Targul-Sacuilor.
Kézdivásárhelyi Könyvnyomda Részvénytársaság.

Segédszerkesztő: Kovács J. István.

Róvás.

Magyarország a trianoni békemű előtt ezer évig állott fenn. Kötetes könyvekből tanultuk és ismertük a történelmet s a mostanig megjelent világtörténelmekben minden nyelven hosszasan van tárgyalva és méltatva a magyarság története.

A művelt, vagy nyugati nemzetek mindenike elismerte, hogy Magyarország a nyugati kultúra és civilizáció védőbástyája volt, hogy a többi nyugati államoktól ő távolította el a török-tatár dúlások veszedelmét. A világtörténelem, mint szabadságszerető, lovagias, művelt, kultur népről beszél a magyarról.

Legalább így tudtuk mi, magyarok ezt mostanig. Most azonban másképp tanítják.

A magyar felekezeti tanítók részére rendezett tanfolyamon más történelmet tanítottak. A román nyelven tanított könyv címe: Dulfu-Chetura-Chicata-Cristescu-féle Carte de Cetire. Ebben olvashatók a következő épületes sorok: „A hunok a legkegyetlenebb barbárok voltak azok között, kik Dáciába törtek. Betöréseik alkalmával úgy ordítottak, kiabáltak, mint a vadállatok. Nyers hust ettek, lóvért ittak, ha a harchan elfogtak egy ellenfelet, feltépték mellét, kivették szívét és megették. Egy hun harcos valódi látványosság volt. Törpe teste, nagy feje, mélyen bennülő szeme, széles szája. Kezei nagyok, térdig érők, akárcsak egy majomé. Lábai rövidék és görbék.

A magyarok szintén Ázsiából vándoroltak, azonosak voltak a hunokkal.

Ez a magyarok története? Ezt kell tanulni magyar tanítóknak és ezt kell tanulni magyar gyermekeknek.

Hol van itt a történelmi igazság? Az ilyen könyv és az ilyen elfogulatlan tárgyalagosság magán hordja saját kritikáját.

*

Végpusztulás fenyegeti Erdély, de az egész Románia kereskedelmi, gyári, ipari és gazdasági életét, ha ez a rettenetes pénzkrisis még sokáig tart, ha a kormány a pénzügyi viszonyok javítására nem tesz sürgősen erős és megfelelő intézkedéseket.

Ezuttal nem arról van szó, hogy gyöngé, tökeszegény, vagy hitelekkel tengődő üzletek inganak meg, hanem a legszolidabb, a legrealisabb alapon álló legnagyobb vállalatok is oly helyzetbe kerültek, hogy nem bírják szükségleteiket fedezni s rákényszerülnek az üzemek redukálására, ami azt jelenti, hogy a munkások és alkalmazottak nagy tömegei maradnak állás és kenyér nélkül, szaporítva az elkeseredett munkanélküliek amugy is rettenetes nagy számát.

Hogy ez mit jelent az állam biztonsága szempontjából is, azt nem kell hosszasan fejtegetni. Az orosz bolsevizmus már a lengyel határon áll s ha urrá tud lenni a tönkrement Németország felett, akkor nagyon kevés kell hozzá, hogy egész Európa hatalmába kerüljön.

Mennyivel nehezebb a bolsevizmus térfoglalása egy olyan államban, amelyben a munkásságnak kenye, megélhetése és boldogulása van, mint ott, ahol a munkanélküliség tengődő, éhező tömegek önként vetik magukat a karjaiba, attól várva megváltásukat.

A pénzkrisis egyik oka az is, hogy a regátnak még nincsenek olyan nagy bankjai, amelyek képesek legyenek az egész ország hiteligenyeit kielégíteni, e tekintetben a volt budapesti és bécsi bankok helyét még nem pótolja semmi. A Banca Nationala volna hivatva erre a szerepre, azonban nincs kellőleg megszervezve s a mostani pénzügyminiszter nem bír elég érzékkel ahhoz, hogy meg lássa ennek a nemzeti banknak a hiányait és rávegye arra az utra, amely a bank működésének helyes irányát adja meg.

Az is nagy baj, hogy a külföld nem meri tőkét ide behozni, mert nem tudja, hogy később hozandó újabb törvények miféle újabb terheket rónak rá.

Az egész pénz, kereskedelmi, ipari és gazdasági világ megmozdult, hogy a kormánnyal megértesse, hogy a mai pénzügyi helyzet tarthatatlan s ha nem segítenek rajta, végső pusztulásba jut az ipar és a kereskedelem, a mi magának az államnak is romlása.

Kovács Elek.

A lélek mélyéig megható, bensőséges ünneplésben részesített Marosvásárhely magyar társadalmá egy ujságíró az ő 30 éves írói jubileuma alkalmából. Mi, akik oly sok ünneplésnek, jubileumnak voltunk már életünkben tanui, nem azért állunk meg tisztelettel a nagy székely metropolis demonstrációja előtt, mert ott ünnepeltek, hanem azért, mert ott él egy talpig férfi, aki harminc éven át hű maradt lelke eszményeihez és hű maradt népe igazához.

Harminc év előtt még szürke irodatiszt a törvényszéken, de a függetlenségi eszmék rajongó híve. Kiemelkedik a poros akták közül, tollat ragad és ír. Lelkes és okos cikkei ép utat találnak a polgárság szívéhez, mint a gyűléseken mondott tüzes beszédei. Jött fenyegetés. Hivatali preszió. Felfüggesztés. Nyugdíjazás és

végül a szomorú bizonytalanság, melynek családjával együtt eléje nézett.

Igy lett! De nem torpant meg az egyenes és tövises úton. Begombolta kopottas, szürke köpenyét és elszántan vágott neki az új ösvénynek, melyen egy apostol fanatizmusával, egy bohém lélek tékozló pazarlásával hintette, szórta egyszerű, de mélyen érző szívének kincses gazdagságát. Ujságíró lesz. Csodálatosan új típusú ujságíró. Nem afféle jött-ment, aki degenerált, elvtelen és meggyőződést pénzért forgató írásaiban önmagát oktroálja reá olvasóira. Ő népéből: a polgárságból nő ki. Egy test, egy lélek vele. A polgárság nemzeti és társadalmi életének eszményeit, szebb jövődőségének vágyát hordozza magában.

Ebből a belső, tiszta forrásból hőségesen gyöngyözött fel a gondolat, mely az ő lapjainak hasábjairól a nyomtatott betűk szárnyain röppent tova hálás olvasó közönségéhez.

Nem is volt hivatottabb szószólója a város dolgozó polgárságának, nem volt bátrabb védője a közérdeknek, mint Ő. Lapocskája „Az Ellen-zék”, mely mellett éveken át még az „Ellenőr”-t is szerkesztette, legolvasottabb lapja volt az egész Marostordavármegyének.

A raffinált, moderneskedő ujságírást soha se szerette, a hosszú haju, rövid eszű, nyegle riportercskék meg őreá orroltak, mert nem irt kroit és érthetetlen bolondságokat.

Okos gondolatait, praktikus terveit, az ujságírói szem éber meglátásait, minden írását azonban átszűrte az ő érző, jó szívének. Tolla gyorsan szántott a papíron. Stílusa nemesen egyszerű maradt, mint az író maga. De, ha igazáért hadakozni kellett, ősz fejjel is úgy állta a harcot, forgatta a tollat, mint kemény bajvivók a kardot.

Kommentálja az utókor bármiként, alig van erdélyi ujságíró, aki úgy összeforrott volna közönségével, mint Kovács Elek szerkesztő. Három évtized alatt nem volt városában olyan közérdekű mozgalom, jótékony intézmény, egyesület, amelynek ő ne lett volna vezető munkása, önzetlen szervezője. Az ő népszerűségének gyökerei mélyen lenyulnak a társadalom rétegeibe és ugyanott rejlik magyarázata annak a bensőséges ünneplésnek is, amelyben az ősz ujságíró részesítették.

Üdvözöllek én is — Elek bátyánk — azokkal együtt, kik itt élünk a keleti végeken. Nyujtsd ide a te becsü-

letes, betű-rovó kezéd, hadd üssem bele bátor parolánkat.

Éltessen az Isten még nagyon sokáig!

S kezedet szoritva, hadd vigasztaljalak: soha se csüggedj, bátyánk! Ami elmúlt, szép volt! Te nem tetsz róla, hogy a dus szántóföld telestele hullott jégverte kalásszal.

Sokan hibáztatnak: néped ügye

fölött mért keseregsz annyit az írsaidban?

Elek bátyánk, hallgasd, a költő vigasztal:

„Én sem vagyok nagy barátja
A siránkozásnak!
Az Isten, ha földhöz vágott,
Felemelhet másnap!
De az olyan gyászmagyartól
Ezt a népet ójja,
Akinek még ma sincs semmi
Siratnivalója.”

(u. j.)

A bajor ellenforradalom kudarca.

Hitlert és Ludendorffot elfogták. — A budapesti nacionalisták összekötése a bajor puccsistákkal.

A Wolff-ügynökség hivatalos jelentése szerint: „a müncheni véderőparancsnokság épületét a birodalmi véderő csapatai heves küzdelem után bevették. A veszteség mindkét részen csekély. Ludendorffot és Hitlert elfogták.

A bajor eseményekről ellenmondó és zavaros értesítések jönnek. Annyi bizonyos, hogy nem Ludendorff, Hitler, Kahr, Losow szövetkezése akarta megdönteni a bajor kormányt, hanem két csoport áll egymással szemben: az egyik oldalon Kahr és Losow, a másikon Hitler és Ludendorff, akik törbecsálták Kahr és Losovot. Állítólag Ludendorff a mozgalom főmozgatója.

Kahr és csoportja csak a meglepetés hatása alatt csatlakozik Hitlerék mozgalmához. Azután minden igyekezetüket arra fordították, hogy összeszedjék a rendelkezésükre álló erőket és megindítsák a döntő támadást Hitlerék ellen. Vagyis a Wittelsbachok hívei nem voltak hajlandók belemenni az egységes Németországot és sok tekintetben demokratikus elveket hirdető nemzeti szociálista uralomba, hanem már néhány órával a puccs után megkezdtek az ellenakciót. A bajor főváros lakossággal nyugodt maradt és rokonszenve inkább Kahr felé fordult. A vidékre parancsok mentek szét, hogy a reguláris csapatok kezdjék meg Hitler csapatainak lefegyverzését.

Az akció sikerrel is járt. Hitler a szövetségeseit cserbenhagyta. Erhardt kapitány csapatai Losow tábornok felszólítására kijelentették, hogy nem vállalnak a müncheni puccsál közösséget, hanem semlegesek maradnak. Münchenben a középületeket sorra visszafoglalták Hitler híveitől. Hitler és Ludendorff a még rendelkezésükre álló fegyveres csapatokkal bezárkóztak a katonai parancsnokság épületébe, melyet torlaszokkal vettek körül. A Reichswehr csapatai körülfogták az épületet és előkészületeket tettek, hogy az épületet ro-

hammal bevegék, míhelyt Délbajorországból megérkeznek a Kress von Kessenstein tábornok vezetésével küldött csapatok. Hitler délből rőpcédulákkal tudatta, hogy az utolsó csepp vérig fog védekezni. A Reichswehr-csapatok utasítása az volt, hogy az épületet minden körülmények között elfoglalják és a vezéreket letartóztassák. Hitlert és Ludendorffot rendkívüli bíróság elé akarják állítani.

Berlini jelentések szerint a müncheni puccs elintézettnek tekinthető. Pöchner volt müncheni rendőrfőnököt, a puccs egyik vezérét letartóztatták.

A budapesti puccsisták ügyében is erélyesen folytatja a magyar főváros államrendőrsége a nyomozást. Ulain képviselőn kívül, ki tulajdonképpen vezére volt a mozgalomnak, még számos politikust állítottak elé.

A főkapitányság a rendőrségi sajtóiroda útján közli az Ulainnál megtalált, Münchenbe viendő megállapodás szövegét, amely a következő cikkelyeket tartalmazza: „A szerződő államok szuverenitása érintetlen marad, egyik sem szól bele a másik belügyeibe. Más irányú szövetkezés, amennyiben egyik vagy a másik szerződő fél érdekeit nem sérti, szintén lehetséges. Bajorország az új magyar államot az 1914 előtti határokkal ismeri el, ez a pont megfordítva Bajorország határait is vonatkozik. Annexiók, ha azok a szerződő felek valamelyikére nem sérelmesek, elfogadhatók.

A felek bizonyos célok elérésében minden eszközzel támogatják egymást. Bajorország Magyarországnak bizonyos csapatmenyiségeket, katonai anyagot bocsát rendelkezésére, a Magyarország által megjelölt időben, ennek ellenében Magyarország sikeres katonai akció esetén januártól kezdve ellátja Bajorországot élelmiszerekkel. A megállapodáshoz csatolt mellékletek részletezik, hogy Bajorország speciálisan képzett katonai csapatokat milyen arányban köteles Magyarország rendelkezésére bocsátani. Vámrendőr, kereskedelmi politikai, kisebbségi

ügyekben az együttműködés későbbi időpontjában állapodnak meg.

A megállapodásból kitűnik az is, hogy azt csak ideiglenesnek tartották, mert a tervezett akció után konferencián szabályozták volna a két ország viszonyát. A monarchista kérdést az egyik pont szerint az akció befejeztéig függőben hagyják. A megállapodás kelte: Budapest, november 3., a müncheni keltezés helyét üresen hagyták. Kitűnik a megállapodásból az is, hogy a magyar akciónak november végén kellett volna megtörténnie.

A rendőrség teljes eréllyel tovább nyomoz s egy hatalmas fegyverraktárnak jutott nyomára, amelyben több mint kétezer német mintájú fegyvert talált. A puccsisták felfedezett fegyverraktára a VI. kerület egyik épületének pincéjében volt.

Felszólították a görög királyt, hogy hagyja el az országot.

Athénből jelentik: A republikánusok a görög király az ország elhagyására szólították fel és hogy külföldön várja be a népszavazás eredményét, amely az alkotmányforma felett fog dönteni. Kondinis tábornok a köztársaság mellé állott.

A közigazgatási reform.

Széleskörű decentralizáció. — Községek és városok szervezete, községi tanácsok.

Öt esztendővel a párisi határozat után a kormány elkészítette a közigazgatásról szóló törvénytervezetet, melyre a legnagyobb szükség volt. Az új törvénytervezet, melynek egyes részleteit itt ismertetjük, magában foglalja a községek, városok és megyék adminisztrációjának átszervezését és szabályozza a központi vezetés és ellenőrzés hatáskörét.

Decentralizáció.

A törvénytervezet alábbi főbb szempontokon épült fel:

Az állam csupán az általános jelleggel bíró közigazgatási kérdésekkel foglalkozik, a tisztán *lokális* jellegű adminisztráció viszont kizárólag a községek és megyék hatáskörébe tartozik. Ennek következtében helyi jellegű kérdésekben a községeket és megyéket a legszélesebb körű kezdeményezési és végrehajtási jog illeti meg, a központ viszont a helyi hatóságok törvényes működésének ellenőrzését és ezeknek az állam érdekeivel való összhangba hozását és általános jellegű kérdések eldöntését eszközli.

Az egymás között viszont szolidáris község és a megye köztügyeiket az összes lakosok bevándásával intézik, számot tartva a közérdek

Cserey Jánosné emléke.

(Élt 1823—1905.)

Írta: Péter János dr.

I.

Multjának emlékeit minden nép megbecsüli s letűnt nagy alakjai életének mozzanatait szívesen eleveníti fel, hogy a nagyok élete irányt mutasson, lelkesítsen, vigasztaljon.

A közelmúlt történetéből így int felénk Cserey Jánosné emléke, akinek életéhez egy jelentős székely nemzeti közintézmény keletkezése fűződik: a Sepsiszentgyörgyön elhelyezett Székely Nemzeti Múzeum.

Aki Sepsiszentgyörgyön megfordul, el ne mulassza meglátogatni ezen nevezetes közmívelődési intézményét, mivel ez sok becses ereklyét rejti magában a székelység multjának, sőt a ködbe merült hajdankornak is.

S ha e gazdag gyűjteményét a mult időknek szemléljük, amelyet szakértelem és áldozatkészség nemcsak a tanulásnak, hanem a páratlan látványosságnak is kincstárává tett, lehetetlen, hogy kegyeletos tisztelettel ne adóz-

zunk ezen nagyértékű szellemi kincsesház megteremtőjének.

Cserey Jánosné szül. Zathurecky Emilia volt az a nagyműveltségű, lelkes nagyasszony, aki ennek a múzeumnak alapját mevetette, a melyet azután buzgó kortársak és utódok jelenlegi gazdagságára fejlesztettek.

Most, hogy október 21-én száz éve mult Csereyné születésének, az emlékezés szelid mécsvilágával ujítsuk fel ezen értékes élet főbb részleteit.

Cserey Jánosné Zathurecky Emilia 1823. okt. 21-én*) született Olaszteleken, Udvarhely-megyében. Szülei zaturecai Zathurecky István és Tasnádi Nagy Juliánna voltak. A Zathurecky család lengyel eredetű volt, de már réges-régen a tatárjárás előtt Turóc-megyében telepedtek le, ahol egy Zathurecky a tatárjárás idején a tatárok elől menekülő IV. Bélának jó szolgálatokat tett. A királytól szolgálatai megjutalmazására nemeslevelet kapott Alsó- és Felsőzaturecai és Vendégmezei előnévvel. Olasztelekre

*) Az olaszteleki ref. lelkész értesítése szerint.

1808-ban telepedett be a család s házasság révén a legelőkelőbb székely családokkal, így az Ugronokkal is rokoni összeköttetésbe jutott.

Ennek az előkelő családnak volt sarjadéka Emilia. Nevelkedése a szülei háznál történt. Szülei német nevelőnőt fogadtak melléje, ettől tanulta az elemi ismereteket. Rendkívüli fogékonyságára vall, hogy a német nevelőnő leckéi mellett végig hallgatta idősebb fivestvérei óráit is s mint éles eszű gyermek azokból még többet tanult. Így sajátította el a latin nyelvet.

Tizenhat éves korában egyike volt a messze vidék, sőt Erdély legszebb és legműveltebb leányainak. Atyja Zathurecky István jogtanácsosa volt Haller László tábornoknak, Erdély akkori katonai parancsnokának. A grófné nagyon szerette Emiliát s elvitte magával farsangolni Sepsiszentgyörgyre. Itt ismerte meg a bájos és szellemes leányt Cserey János és halálosan beleszeretett. Regénybe illő küzdelem folyt le most Emilia kezéért. Őt t. i. megkérte volt már egy katonatiszt, Athems gróf. Azonban Cserey Zsigmondnének, a János anyjának

fejlődésével. A községi és megyei közigazgatás tehát teljesen független ugyan, mégis közigazgatásait összhangba köteles hozni a nemzeti organismus fenntartásával és fejlesztésével.

A község.

A községek megtartják eddigi kerületi beosztásukat. Vidéki község városi jellegűt nyerhet a községi tanács és vármegyei tanács ajánlatára minisztertanácsi jóváhagyással. A városok szomszédságában 5 km-nyi területen belül fekvő községek *külvárosi* kerületekké minősíthetők a város, a község, a megye vagy a lakosok kérésére, amihez a belügyminiszter aprobálása szükséges.

A község ügyeit egy községi tanács intézi, amelyben az ipar, kereskedelem, mezőgazdaság és munka képviselői foglalnak helyet. (Községi tanács tagok lehetnek 21-ik életévüket betöltött nők is.) *A községi tanács az általános választási jog alapján és a kisebbségi képviselő bevonásával választatik meg és nem lehet politikai jellegű.* A tanács tagjai tehát kizárólag a házi közigazgatás organumai, ami a tanács fenti összeállításából világosan kitűnik. A törvénytervezet a tanács működését stabilizálni óhajtotta és ezért a hivatal tartamát 8 esztendőben állapította meg. Hivatalból tagjai a községi tanácsnak még a város hivatalok osztályvezetői, akiknek azonban nincsen szavazati joguk.

A primár és a végrehajtóbizottság.

A községi tanács határozatait egy végrehajtóbizottság hajtja végre, mely a primárból és legkevesebb 2 tanácsosból áll; ezeket a tanács választja, még pedig a primárt 8 esztendőre, a végrehajtóbizottságot pedig, mint a primár mellett működő állandó delegációt, 4 évre. Ezek intézik tehát a községi tanács határozati alapján a községek közügyeit. Egyes fontos ügyek elintézésének ellenőrzésére és vezetésére a tanács cooptálás révén más kompetens lakosokat is bevonhat a közügyek vezetésébe, akik a tanácsüléseken szintén részt vesznek, azonban szavazati jog nélkül. Megemlítjük még, hogy a primár a községi rendőrség főnöke is.

A községi tanács feloszlata

Igen fontos vivmánya lesz az új reformtörvénynek a közigazgatási tanács feloszlatóságára vonatkozó rendelkezése, amely a községek és városok közigazgatásából kiküszöböli a politikai pártrendszerek változásai alapján keletkező intrikákat:

A tanács feloszlatható:

1. Ha törvényes okokból kifolyólag a tanács

tagjainak száma több, mint a felére csökkent és az üresedéseket nem lehet póttaggokkal betölteni.

2. Ha a tanács, mint olyan, politikai jellegű határozatokat hoz.

3. Ha a tanács rosszhiszeműleg kompromittálja a község érdekeit.

Az első két esetben a tanácsot csak királyi dekrétummal lehet feloszlítani, még pedig a belügyminiszter jelentése alapján, a harmadik esetben előzetes központi vizsgálat után csakis a központi közigazgatási tanács indítványára.

Ha a tanács feloszlatott, helyébe egy helyettes bizottság: „comisie interimare” lép, mely a tanács törvényes megválasztásáig vezeti a község ügyeit.

A tanácsi végzések megsemmisítése.

Primári vagy tanácsbeli végzéseket, melyek oly közügyekre vonatkoznak, amelyek elintézésének ellenőrzését vagy aprobálását a törvényes rendelkezések értelmében a belügyminiszter intézi el, a miniszter nem semmisíthet meg anélkül, hogy előzőleg a *központi közigazgatási tanács* véleményezését kikérje. Ha oly községről van szó, mely nem vármegyei székhely, a megsemmisítéshez a megyei közigazgatási bizottság véleményezése mérvadó.

Ez a rendelkezés a legnagyobb mértékben garantálja a községeknek biztosított függetlenségét a politikai pártbefolyás fluktuációival szemben, amennyiben a központi közigazgatási tanács független szerve a belügyminisztériumnak, tagjait a király nevezi ki 9 esztendőre tartamra, azokat nem lehet elmozdítani, sem áthelyezni, tanács tagok viszont csakis volt prefektusok és államtitkárok, tehát közigazgatási szakemberek lehetnek, pártpolitikai különbség nélkül.

A községi tanácsok hatásköre.

A községi tanács hatáskörébe tartoznak a közigazgatás, kultúra, gazdaság, pénzügy, építkezés és közegészségügy lokális jellegű ügyeinek elintézése.

A *költségvetést* szintén a tanács szavazza meg: a megyei közigazgatási bizottság azonban jogosult a költségvetések törvényes ellátását ellenőrizni és felügyelni arra is, hogy abba csakis szükséges és kötelező kiadásokat vegyenek fel. Városoknál, melyek egyszersmind vármegyei székhelyek, ezt az ellenőrzést a belügyminiszter gyakorolja.

Kölcsönök felvételére vonatkozó községi

tanácsbeli határozatok csak az esetben hajthatók végre, ha az ellenőrző hatóság meggyőződött a kölcsön törlesztésére szolgáló annuitások biztosításáról.

Adók és illetmények. — A lakosok felelősségi jogának megállapítása.

Minden tanácsbeli végzést, mely községi adókra, díjakra és egyéb illetményekre vonatkozik, 5 nap alatt legalább 10 választó megfeleltetheti a megyéhez, megyei székhelyeknél a belügyminiszterhez. A felelősségre a felelősségi hatóság köteles 30 napon belül választ adni.

Adókat csak akkor vehet ki a község, ha a községi tulajdon jövedelme és a különböző díjak nem elegendők a közigazgatási költségek fedezésére. Tilos a községi adószedés elsőrendű életszükségleti élelmiszerek után, mivel ez az adónem csak a drágaságot fokozná.

HIREK

Szerda, nov. 14.

Pillanatfölvétel a kulturáról.

Néhány uriember összeverődött az utcán. Beszéltek erről, arról, majd előjött az az esetleg megjelenő könyv.

— Kaptál aláírási ívet?

— Igen. És te?

— En is. Csak azt nem értem, ha már ir valaki, hogy nem resteli aláírási ívekkel zaklanni az embereket. Nyomassa ki, punktum. Majd megveszi, akinek kell. En ugyan szégyelenem ilyesmit tenni. Irkáljon, firkáljon a zsidó ujságíró.

— No, — feleli az egyik ur — az még semmi. Szép dolog írni, aki érti, de már azt csak nem képzeled, hogy megvesszük a nagyenyedi diákéletet? Mi az? Hát én soha sem jártam Enyeden.

Nagy nevetés rugott ki a hatos társaságból. Egy, aki komoly maradt, megszólalt:

— Ne számárgodjatok! Hát tán a Lőcsei fehér asszonyt csak a lőcseiek vették meg? Mi? Nem olvastad?

— De az ördög! Jertünk egy félliterrel!

Sajnos, megtörtént.

Krix-kra.

— Kovács Elek jubileuma. Marosvásárhely ujságírói karának egyik kiemelkedő, becsületes munkása: Kovács Elek hírlapíró, az Az Ellenzék felelős szerkesztője ünnepelte meg a napokban ujságírói munkálkodásának 30 éves évfordulóját. Ez alkalommal a tiszteletére ban-

sikerült Emilia szüleinél kivívni, hogy leányukat Cserey Jánoshoz adják.

Cserey János ugyan korántsem állott egyenlő szellemi színvonalon fiatal nejevel, mert anyja a családra átoksúlyként nehezédő tragikus halálesetek miatt nem bocsátotta el a háztól, ámbar a Cserey-családban hagyományos volt a tudományok iránti szeretet. Így csak talpraesett mondásai mutatták, hogy jó természetes esze van, de egyébként az átlag emberek színvonalát nem haladta meg.

Az imecsfalvi Cserey-ház nemsokára középpontja lett a vidék előkelőségeinek. Mindenki szerette és csodálta a nagyműveltségű és amellet erélyes fiatal háziasszonyt, aki nemcsak házat tudta vonzóvá tenni, hanem hű és szeretetreméltó felesége volt szellemileg jóval alatta álló férjének.

A szabadságharcban és az utána következő szomorú napokban is kivette részét Csereyné. A bujdosók mindig otthonra találtak az ő házában.

Igy teltek az évek csendes nyugodtságban

a székely nemesek szokott elfoglaltságaival és időtöltéseivel. Közben serdültek a család fiatalabb sarjadékai. Azonban a tragikus végzet, mely átoksúlyként nehezédett a Cserey-család előbbi nemzedékére, megismétlődött Cserey Jánosné gyermekeiben is. A családi hagyomány úgy tartja, hogy korábban egy örült nő került a családba s attól öröklődött egy végzetes rögeszme, melynek gyászos ereje alatt a férfiak önközzükkel vetettek véget életüknek, ha szerelmi csalódás érte. Így halt el Cserey Jánosnak is két testvére legvirulóbb ifju korában. Cserey Balázs, a János fia, huszonöt éves korában Pestre ment, hogy letegye a doktorátust. Ott föbe lőtte magát. Hátrahagyott levelében életuntságról panaszkodott. Később kiderült, hogy szerelmi csalódás sodorta a végzetes elhatározásra. Pár év múlva legkisebb fiukat temették el, aki agyhártyalobot kapott. 1875-ben Cserey János is elköltözött az élők sorából.

A sok családi gyász eszébe juttatta Cserey Jánosnénak anyósa mondását, aki a menyegző napján ezzel ülte meg menyét: „A jó Isten

örizzen meg az én sorsomtól, édes leányom!” Ekkor életben levő fiait Gyulát és Ákóst féltetni kezdte. Azért kivette őket a gimnáziumból és nevelőt fogadott melléjük. A nevelő egy rendkívül tanult fiatalember, Vasady Gyula volt, aki az urnő figyelmét a régiségtanra irányította és a régi tárgyak, oklevelek becsét neki megvilágosította. Az imecsfalvi kuria, amint Kelemen Lajosné sz. Zathurecky Berta, Csereyné unokahuga említi,*) tele volt értékes régiségekkel, ékszerekkel, ezüstneművel, porcelánnal, butorokkal, himzésekkel stb. De különösen a levéltárnak örvendett meg Vasady Gyula. A háziasszony engedelmével kutatni kezdett benne és az étkelés alkalmával ismertette az okiratok tartalmát. Ez a családi csapásoktól rendkívüleg lesújtott Csereynében rendkívülieg fölkelte az érdeklődést a múlt iránt. Ő is a régi tárgyak tanulmányozásának adta magát. Egyre többet foglalkozott a régészettel, míg végre megkezdte a gyűjtést is.

*) Egy székely Niobe o. visszaemlékezésében Székely Nép 1921. évf. 88-89. számok.

kettő rendeztek újságíróársai és őszintén köszöntötték őt, mint a meg nem alkuvásnak, a tiszta, szeplőtelen újságírói toll kiváló reprezentációját. Mi, kik őt ismerjük s figyelemmel kísérjük közéleti szereplését is, a meleg szeretet hangján kiáltunk hozzá: Friss egészséget, landadatlant jellemzőságot, elárvult magyarságunk érdekében kifejtett munkájában pillanatig is meg nem fogyatkozó erőt kívánunk Neked, jó Kovács Elek!

— **Házasság.** Péterffy István kántor-tanító és Vargyasi Erzsike Nyujtódon házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Kereskedők közgyűlése.** November 11-én tartotta meg a Takarékpénztár helyiségeiben a Kézdivásárhelyi Kereskedők Társulata a bukaresti kereskedői kongresszusra vonatkozó gyűlését. A gyűlésen a helybeli kereskedők tekintélyesebb része jelent meg, akik felfejtették a kirótt adók által őket ért sérelmeket és megbeszéléseket folytattak a spekulatívnyire vonatkozólag. A közgyűlés Fejér Antal és Dávid Dezső urakat küldte ki Bukarestbe, hogy ott a városi kereskedők érdekeit képviseljék. A gyűlésen felolvasták a Consumban megjelent erre vonatkozó cikket és a kereskedői tanács petíció tervezetét. A gyűlés teljes csendben folyt le.

— **Halálozás.** Id. Vajda Albert asztalos-mester, az asztalos ipartársulat elnöke, a gépműhely szövetkezet szakcsoporthoz igazgatóságának alelnöke, életének 60-ik, házasságának 30-ik évében több heti súlyos betegeskedés után f. hó 13-án d. e. 9 órakor meghalt. Temetése e hó 15-én, csütörtökön d. u. 3 órakor lesz a ref. egyház szertartása szerint.

— **A sérelmes iskolarendeletek és a kormány.** Utóbbi napokban a fővárosi sajtó behatóan foglalkozott a magyar iskolák kérdésével. Megállapítható, hogy a kormány figyelme is a kérdésre terelődött. Hivatalos körökben az a meggyőződés, hogy a kormány most igyekezni fog arra, hogy az Angelescu-féle iskolarendeleket megváltoztassa és minden lehető engedményt megadjon a magyarságnak.

— **Félmilliárd adóhátralék Bukarestben.** Bukarest adózásáról hivatalos statisztikát állítottak össze, mely szerint Bukarestben az adóhátralék félmilliárdot tesz ki. Az eddigi befizetések ugyanis alig haladják meg a háromszáz milliót, holott Bukarestre nyolcszáz millió adót vetettek ki.

— **Református tea-estély.** A Konfirmáltak Egyesületének elnöksége a tea-estély szereplőinek, a rendező háziasszonyoknak, valamint mindazoknak, a kik szíves adományokkal elősegítették az estély sikerét, ezen az úton mond halás köszönetet.

— **Pályadíjak regényre és elbeszélésre.** A kolozsvári Ellenzék szerkesztősége pályadíjakat tűzött ki egy történelmi tárgyú regényre és egy történelmi tárgyú elbeszélésre. A regény pályadíja 25,000 leu és pályázati határidő 1924. május 1., az elbeszélés díja pedig 5000 leu, a pályázat dátuma 1923. dec. 16.

— **Az egyházi és iskolai földek külön adója.** Az egyházak tulajdonát képező földek adóját illetőleg a pénzügyminiszterium a következő rendeletet adta a pénzügyigazgatóságoknak: Az egyházak tulajdonát képező földek után, amelyeket ingyen használatra bírnak a lelkészek, 12 százalékos földadó fizetendő, tekintet nélkül arra, hogy a lelkész maga műveli meg vagy bérbe adja. Az adót az illető egyházközségekre vetik ki és a lelkészeketől hajtják be. A lelkészeket azért nem adóztatják meg kereskedelmi adóval, mert a haszonbér nélkül birt földnek nem bérlője, hanem haszonélvezője. Olyan iskolák és egyházközségek tulajdonát képező földek, a melyeket akár a lelkész, akár más személyek bérbe bírnak, 14 százalékos adó alá esnek. Bérlők, akik csupán jövedelemszerzés céljából és nem mint illetményt bírnak egyházi vagy iskolai földeket, a rendes kereskedelmi adót fizetik. Azok után az iskolai tulajdonban levő földek után, amelyek az iskolai

tnalajdonban levő földek után, amelyek az iskola mellett vannak és a tanulóknak gyakorlati céljait szolgálják, a törvény 12. §-a értelmében nem fizetendő földadó.

— **Vasárnap jön a Pletyka.** Szenzációs tartalmából kiemeljük: Levél Szabó Ferikéhez. Csendélet Szentléleken. Mire teremtette Isten a krumplit. Vén Toromf góbéország. Gyermekfejek. A virsli. Minek is van lóvirsi a világon? Pikantériák és pompás élecek, tréfák.

— **Shymi tropique** a címe a legújabb slagernek, melynek zenéjét dr. Ferenc Gyula a Bécsbe származott híres magyar zeneszerző, a Hölle Kleinkunstbühne v. zeneigazgatója szerezte, a szövegét pedig Ferenc György az ismert kolozsvári író írta. Kottája most jelent meg az erdélyi könyvpiacon a berlini Pettersohn zenemű kiadóvállalat kiadásában. Budapesti Gonda Ernő a Kiskomédia népszerű komikus énekelte és táncolta frenetikus sikerrel. A zenemű újdonság kottája minden könyvkereskedésben és újságárúsnál kapható.

Eladó ház. III. kerületben, a volt Kertmeze-utcában levő kőház, ietálló, színek, gyümölcsös és mellékhelyiségekkel együtt szabadkézből eladó. — Értekezni lehet: **RUSZ JÓZSEF-nél.**

Tagjaink szíves figyelmébe!

Nagyobb mennyiségű
porcellán, érc és zománczott pléhedények
érkeztek, melyeket minden versenyt felülmulva,
a legolcsóbb árban árusítjuk.
Ugyiszintén mindennemű
fűszerárú, lámpák és háztartási cikkek
a legolcsóbb napi árban kaphatók.
Kiváló minőségű asztali **Ó-BOROK!!**
Hangya szövetkezet, Kézdivásárhely.

Üzlet-áthelyezés!!

Vigadóban volt lisztraktáramat lakásomra, Szala-u. 2. sz. alá (Kovács újságárú ur mellé) helyeztem át, ahol mindenféle liszt maximális áron kapható. — A nagy közönség szíves pártolását kéri:

Molnár Kálmán, malomtulajdonos.

KOVÁCS JÓZSEF kalapgyári üzletébe

Vasut-utca 33. szám, megérkeztek
a női filz, legfinomabb és legújabb divatu bécsi kalapok minden színben és a férfi és gyermek szövet-sapkák. Olcsó árak! Aki a beszerzésnél takarékoskodni akar, látogasson el a gyár üzletébe! Férfi és női ócska kalapok átalakítását a legújabb divat szerint vállalja a gyár.

VARRÓGÉPET

szakszerűen javít 3 évi felelősség mellett.
Levelekre válaszol és házhoz megy.
Szócs Dénes Covasna, Tóth-utca 9.

Elsőrendű

fenyővizet és szilvapálinkát

:: gyárt és szállít jutányos áron ::
BAKÓ ISTVÁN gyümölcspálinka-főzdeje
SZENTKATOLNA.

Szén-utca 6. szám alatt levő

ház eladó.

Értekezni lehet: Czirmay Árpádnénál, Új-ut 43. szám.

Megérkeztek és olcsó áron

szerezhetők be

KÁLYHA-PAPIROK

a Kézdivásárhelyi Könyvnyomda r.-t. üzletében

Jó családból tanulónak 2 fiut
lehetőleg vidékit azonnal fölveszek. Szántó Gy.

Hirdessen

! SZÉKELY ÚJSÁG !

ban, ha azt akarja, hogy üzlete jól menjen, az adás-vételben oo- eredményt érjen el. o-o

Két, kereskedők vagy korcs-állvány eladó.
márosok által használható

— Cim a kiadóhivatalban. —

ÉRTESITEM a t. vevő közönséget, hogy
**vas-, fűszer-, üveg- és porcellán-
áru üzletemet**

Avarescu (v. Gábor Áron) utcából áthelyeztem a főterre, saját házamba, a volt Janosó Gyula utódai féle helyiségbe, hol a szakmába vágó árukból állandóan nagy raktárt tartok versenyképes áron.

Elsőrendű bánati lisztet maximált áron kaphatók.

A vevő közönség további bizalmát kéri:

SZÉP ÖDÖN, kereskedő.

Az A. B. C. vendéglőben

kosztosok felvétetnek.

Jó házi koszt és pontos kiszolgálás!!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy egyedül újból megkezdtem a

szobafestés mesterségem.

Elvállalok mindennemű szobafestést és mázolás a legegyszerűbbtől a legmodernebb kivitelig. Lelkiismeretes és pontos munkát kezelek.

Szíves pártfogást kér:

SZÓCS GYULA, szobafestő és mázó.

Vesselőnyi-ut 7. szám.

Szalma (zsupponként 8 leu) és egy új **hajtókocsi**
eladó **Mágori Bálintnál.**

Egy jó házból való,

lehetőleg 2-3 középiskolát végzett líu TANULÓNAK felvétetik a Kézdivásárhelyi Könyvnyomda r.-t. papírüzletébe.

Dr. Ghetie-féle

román—magyar és magyar—román szótár eladó a Kézdivásárhelyi Könyvnyomda r.-t. üzletében.

A KÉZDIVÁSÁRHELYI KÖNYVNYOMDA R.-T.

**SZÉKELY ÚJSÁG, SZÉKELY MÉHÉSZ,
PLETYKA :: KIADÓHIVATALA**

PAPIRÁRU-KERESKEDÉSÉBEN

mindenféle irodai felszerelés, nyomtatványok, iskolai szükségletek, képes levelezőlapok, elegáns levélpapírok, üzleti könyvek, stb., stb., nagy választékban kaphatók.

MODERNÜL BERENDEZETT NYOMDAJÁBAN

gyorsan és csinos kivitelen készülnek hivatalos nyomtatványok, plakátok, könyvek, füzetek, névjegyek, esküvői kártyák, meghívók, stb. és egyéb nyomdai munkák.

Papíráru üzletébe bevezette a rövid- és gummi-árúkat is.